
Routing

część 3: wewnątrz routera

Sieci komputerowe

Wykład 4

Marcin Bieńkowski

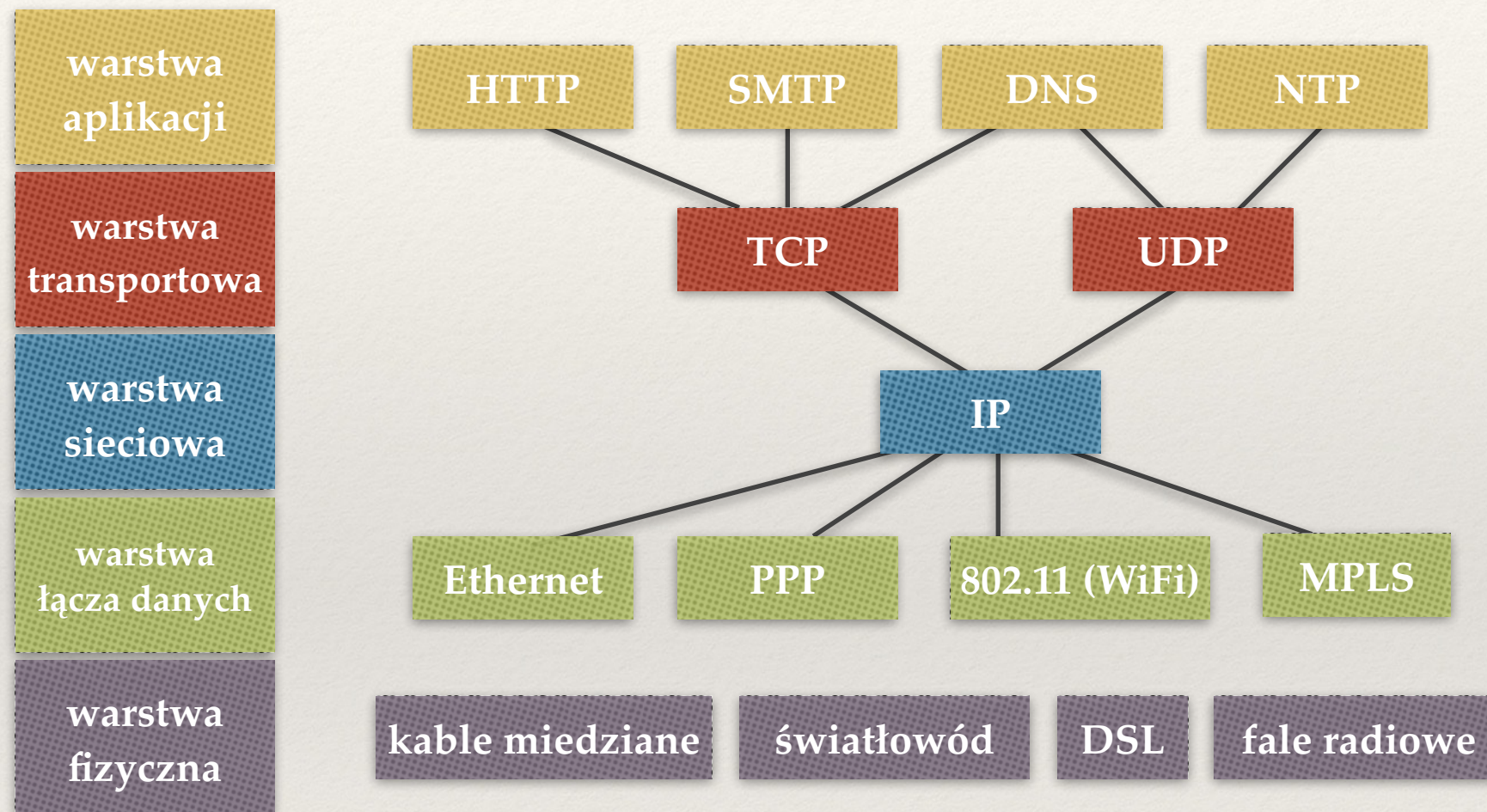
Ale najpierw: piszemy prostą
aplikację (gniazda UDP)

Jedna warstwa sieci i globalne adresowanie

- ❖ Każde urządzenie w sieci posługuje się **tym samym protokołem warstwy sieci**. W Internecie: protokół IP.

- ❖ Każde urządzenie ma **unikatowy adres**. W Internecie: adresy IP

Gniazda

Interfejs programistyczny do nadawania i odbierania pakietów

- ❖ Umożliwiają podawanie **danych** do umieszczenia w datagramach UDP lub segmentach TCP.

dostęp do niektórych pól za pomocą funkcji gniazd

- ❖ **Gniazda surowe:** umożliwiają podawanie danych do umieszczenia bezpośrednio w danych pakietu IP.

Nagłówek pakietu IP

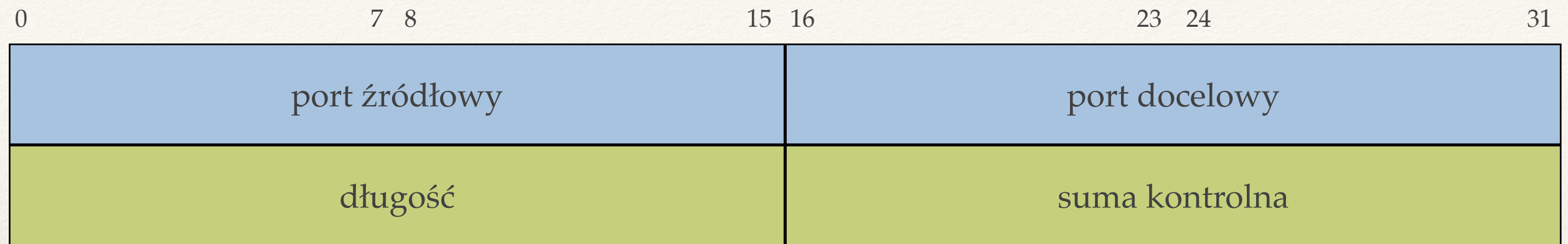
0	7	8	15	16	23	24	31
wersja	IHL	typ usługi	całkowita długość pakietu				
pola związane z fragmentacją pakietu							
TTL		protokół	suma kontrolna nagłówka IP				
źródłowy adres IP							
docelowy adres IP							

- ❖ Protokół = datagram przechowywany w danych pakietu (np. 1 = ICMP, 6 = TCP, 17 = UDP).

Nagłówek UDP

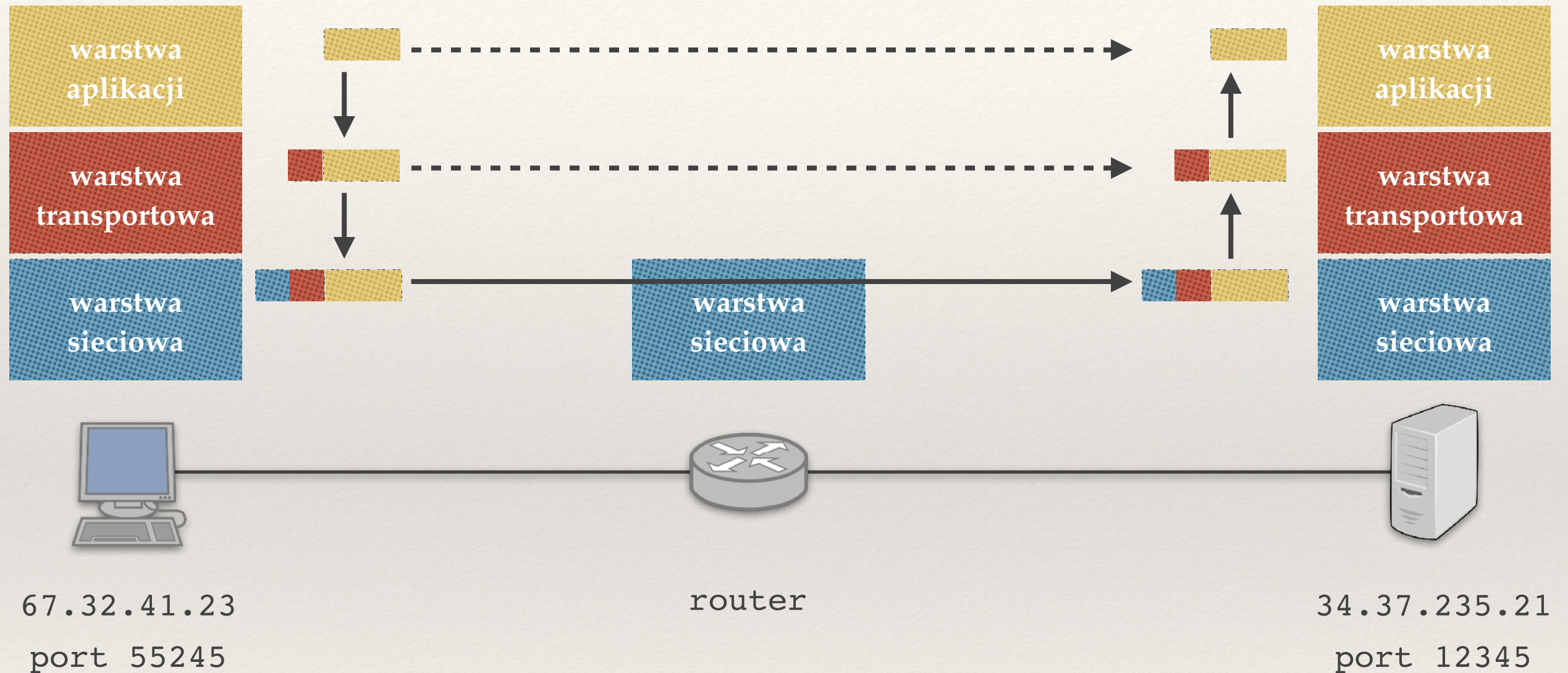
❖ Port:

- ♦ liczba 16-bitowa;
- ♦ identyfikuje aplikację wewnątrz danego komputera;

- ❖ Warstwa sieciowa zapewnia dostarczanie pakietów pomiędzy komputerami, warstwa transportowa pomiędzy aplikacjami.

Enkapsulacja i dekapstylacja

Gniazdo UDP

- ❖ Identyfikuje jeden koniec komunikacji UDP.
- ❖ Opisywane przez parę (lokalny adres IP, lokalny port).
- ❖ Związane z konkretnym procesem.

Tworzenie gniazda

```
#include <arpa/inet.h>  
int sockfd = socket(AF_INET, SOCK_DGRAM, 0);
```


Wiązanie gniazda z adresem i portem

Struktura adresowa jak w przypadku gniazda surowego, ale wypełniamy w niej też port.

```
struct sockaddr_in server_address;  
memset(&server_address, 0, sizeof(server_address));  
server_address.sin_family      = AF_INET;  
server_address.sin_port      = htons(32345);  
server_address.sin_addr.s_addr = htonl(INADDR_ANY);  
  
bind (  
    sockfd,  
    (struct sockaddr*)&server_address,  
    sizeof(server_address)  
);
```

demonstracja

Odbieranie pakietu z gniazda

Identycznie jak w przypadku gniazd surowych.

```
struct sockaddr_in  sender;  
socklen_t          sender_len = sizeof(sender);  
u_int8_t           buffer[IP_MAXPACKET+1];
```

```
ssize_t packet_len = recvfrom(  
    sockfd,  
    buffer, ← pakiet jako ciąg bajtów  
    IP_MAXPACKET,  
    0,  
    (struct sockaddr*)&sender, } ← informacje o nadawcy  
    &sender_len  
);
```


Wysyłanie pakietu przez gniazdo

Identycznie jak w przypadku gniazd surowych, ale **recipient** musi zawierać również port.

```
char* reply = "Thank you!";  
size_t reply_len = strlen(reply);
```

```
ssize_t bytes_sent = sendto(  
    sockfd,  
    reply,  
    reply_len, }  
    0,  
    (struct sockaddr*)&recipient, }  
    sizeof(recipient)  
);
```

dowolny ciąg bajtów,
niekoniecznie napis

informacje o odbiorcy,
np. to co wpisaliśmy
do struktury **sender**

Zamykanie gniazda

Zwalnia zasoby związane z gniazdem.

```
close( sockfd );
```


Kod serwera UDP

```
int sockfd = socket(AF_INET, SOCK_DGRAM, 0);
struct sockaddr_in server_address;
memset(&server_address, 0, sizeof(server_address));
server_address.sin_family      = AF_INET;
server_address.sin_port        = htons(32345);
server_address.sin_addr.s_addr = htonl(INADDR_ANY);
bind(sockfd, (struct sockaddr*)&server_address, sizeof(server_address));

for (;;) {
    struct sockaddr_in sender;
    socklen_t          sender_len = sizeof(sender);
    u_int8_t           buffer[IP_MAXPACKET+1];

    ssize_t datagram_len = recvfrom(sockfd, buffer, IP_MAXPACKET, 0,
                                     (struct sockaddr*)&sender, &sender_len);

    char sender_ip_str[20];
    inet_ntop(AF_INET, &(sender.sin_addr), sender_ip_str, sizeof(sender_ip_str));
    printf("Received UDP packet from IP address: %s, port: %d\n",
           sender_ip_str, ntohs(sender.sin_port));
    buffer[datagram_len] = 0;
    printf("%ld-byte message: +%s+\n", datagram_len, buffer);
    char* reply = "Thank you!";
    size_t reply_len = strlen(reply);
    sendto(sockfd, reply, reply_len, 0, (struct sockaddr*)&sender, sender_len);
}

close (sockfd);
```

Brak obsługi błędów,
plików nagłówkowych, etc.

demonstracja

cały kod programu na stronie wykładu

Wiązanie z portem c.d.

- ❖ Serwer łączy się z danym portem funkcją `bind()`.
  - ✦ Do łączy z portem ≤ 1024 potrzebne uprawnienia administratora.
- ❖ Jeśli wyślemy coś przez gniazdo nie łączyjąc go z lokalnym portem, jądro przydzieli do tego gniazda automatycznie port.
  - ✦ Port tymczasowy (zazwyczaj ≥ 32768).
  - ✦ Tak działa większość klientów (np. program `nc`).

Kod klienta UDP

```
int main()  
{  
    int sockfd = socket(AF_INET, SOCK_DGRAM, 0);  
  
    struct sockaddr_in server_addr;  
    memset (&server_address, 0, sizeof(server_address));  
    server_address.sin_family      = AF_INET;  
    server_address.sin_port        = htons(32345);  
    inet_pton(AF_INET, "127.0.0.1", &server_addr.sin_addr);  
  
    char* message = "Hello server!";  
    sendto(sockfd, message, strlen(message), 0,  
           (struct sockaddr*) &server_addr,  
           sizeof(server_addr));  
    close (sockfd);  
}
```

Brak obsługi błędów, etc.

demonstracja

cały kod programu na stronie wykładu

Wysyłanie pakietu UDP na adres rozgłoszeniowy

Wystarczy włączyć odpowiednią opcję gniazda.

```
int broadcastPermission = 1;
setsockopt (sockfd, SOL_SOCKET, SO_BROADCAST,
            (void *)&broadcastPermission,
            sizeof(broadcastPermission));
```

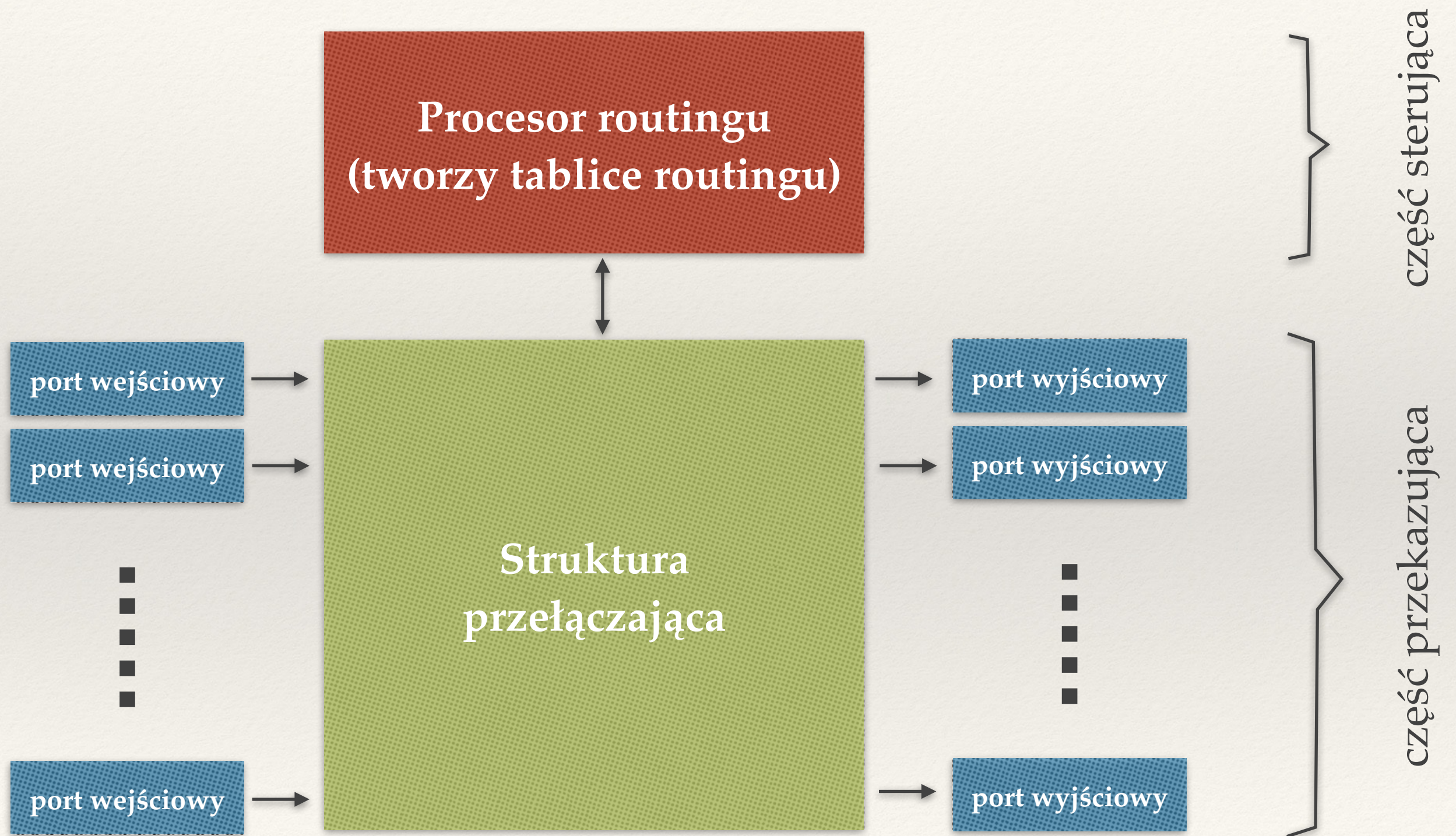
Wewnątrz routera

Budowa routera

Router podejmuje decyzję na podstawie nagłówka pakietu w oparciu o tablicę przekazywania.

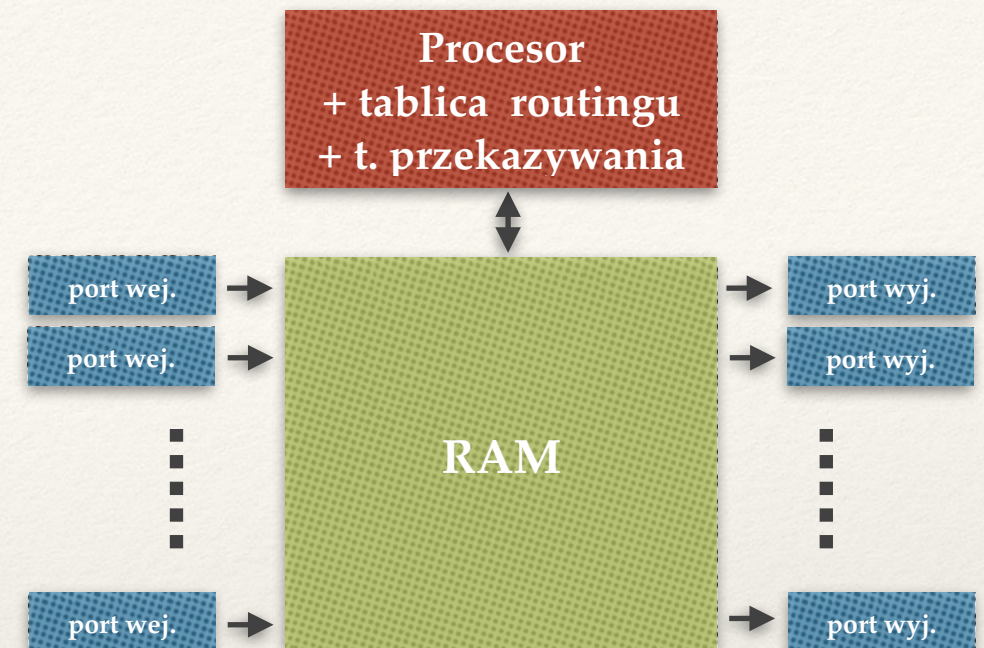

Przełączanie pakietów za pomocą RAM

Wczesne generacje routerów (jak PC).

- ❖ Brak struktury przełączającej.
- ❖ Tablica przekazywania w części sterującej.
- ❖ **Działanie:**
  - ✦ Port wejściowy odbiera pakiet i zgłasza przerwanie.
  - ✦ Procesor kopiuje pakiet do RAM.
  - ✦ Wolny port wyjściowy zgłasza przerwanie.
  - ✦ Procesor kopiuje pakiet z RAM.

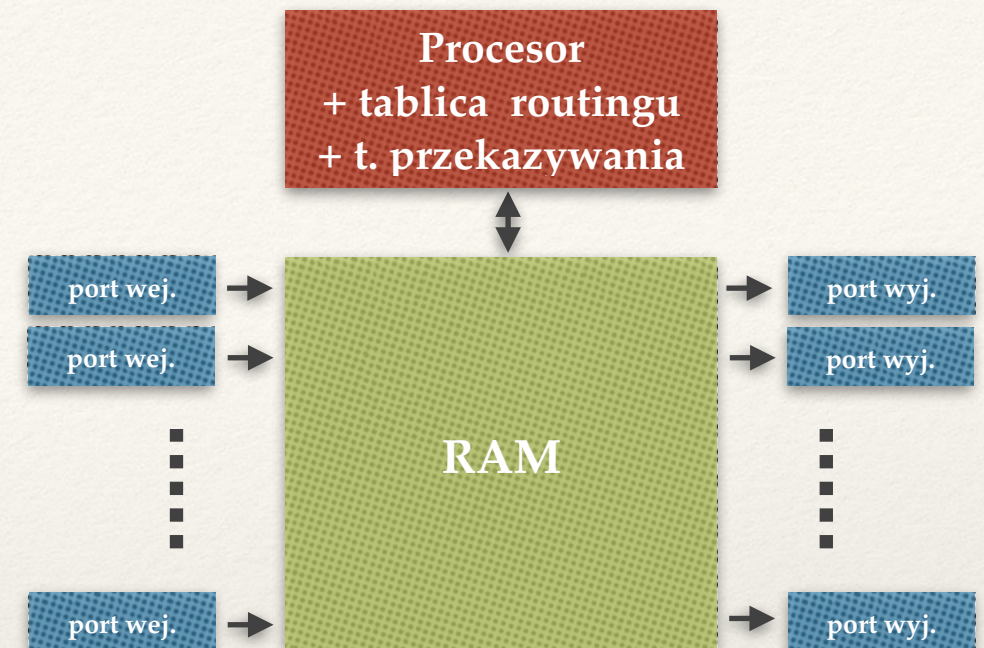

Przełączanie pakietów za pomocą RAM

Wczesne generacje routerów (jak PC).

- ❖ Brak struktury przełączającej.
- ❖ Tablica przekazywania w części sterującej.

❖ Działanie:

- ♦ Port wejściowy odbiera pakiet i zgłasza przerwanie.
- ♦ Procesor kopiuje pakiet do RAM.
- ♦ Wolny port wyjściowy zgłasza przerwanie.
- ♦ Procesor kopiuje pakiet z RAM.

Późniejsze generacje routerów:
szyna zamiast RAM

Przełączanie pakietów za pomocą sieci przełączającej

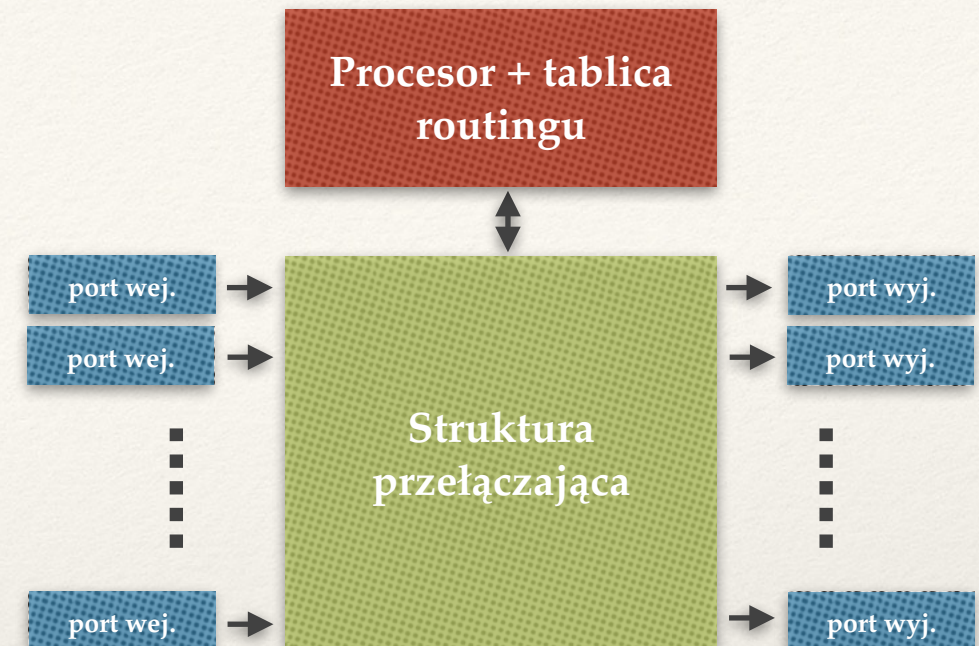
Współczesne generacje routerów.

❖ Procesor:

- ❖ Otrzymuje niektóre pakiety (RIP, OSPF).
- ❖ Tworzy tablice przekazywania i wysyła je do portów wejściowych.

❖ Port wejściowy:

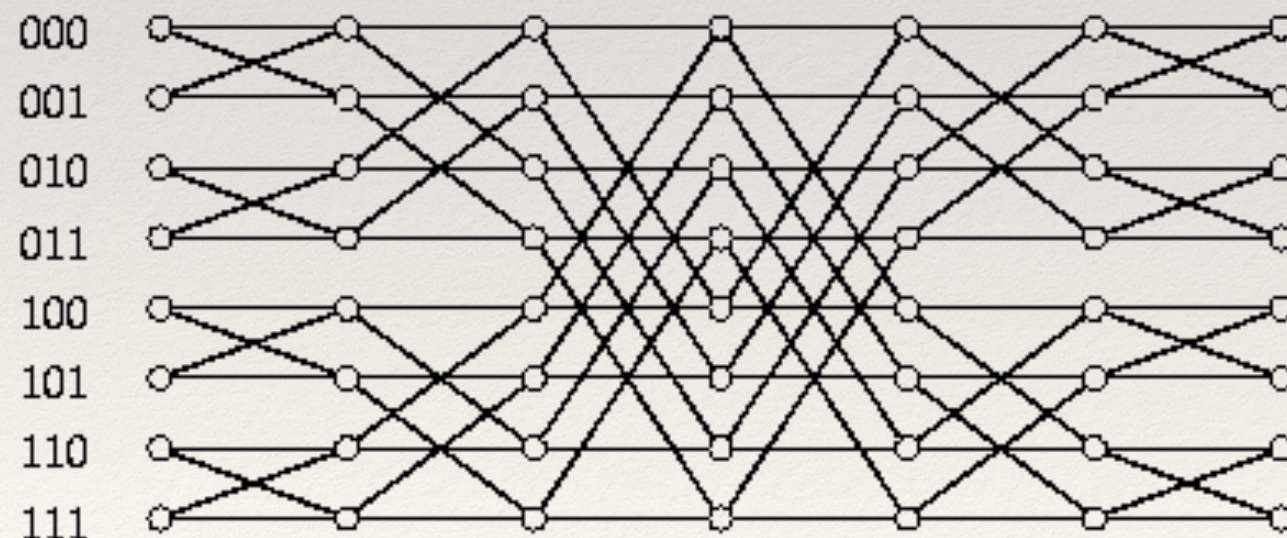
- ❖ Odbiera pakiet z łącza.
- ❖ Uaktualnia nagłówki IP (TTL, suma kontrolna).
- ❖ Sprawdza, do którego portu wyjściowego go przesłać.

Struktura przełączająca

- ❖ **Cel:** Przekazywać pakiety z prędkością łącza (lub zbliżoną).
  - ♦ N portów wejściowych o prędkości $R \rightarrow$ chcemy przepustowość $N \times R$ (typowe wartości to 10 Gbit/s - 1 Tbit/s).
- ❖ **Sieci połączeń znane z sieci procesorów w systemach multiprocessorowych.**
  - ♦ każdy z każdym: $O(N^2)$ połączeń (niepraktyczne);
  - ♦ sieci Benesa i pochodne: $O(N \log N)$ połączeń (potrafią bezkolizyjnie przesłać dowolną permutację).

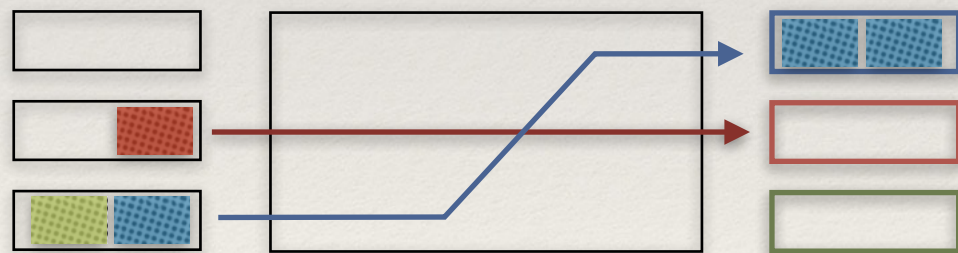
Bufory z kolejkami pakietów

❖ Przy portach wyjściowych.

- ❖ Zapobiegają utracie pakietów przy czasowym zwiększeniu liczby pakietów (wykład 1).

❖ Przy portach wejściowych.

- ❖ Jeśli przepustowość struktury przełączającej jest za mała.
- ❖ Pakiety kierowane do zajętych łącz wyjściowych są blokowane.
- ❖ Problem blokowania przodu kolejki:

Niebieski pakiet musi czekać i blokuje wysłanie pakietu zielonego.

Rozwiązywane przez wirtualne kolejki pakietów: jedna kolejka dla każdego portu wyjściowego.

Porty wejściowe

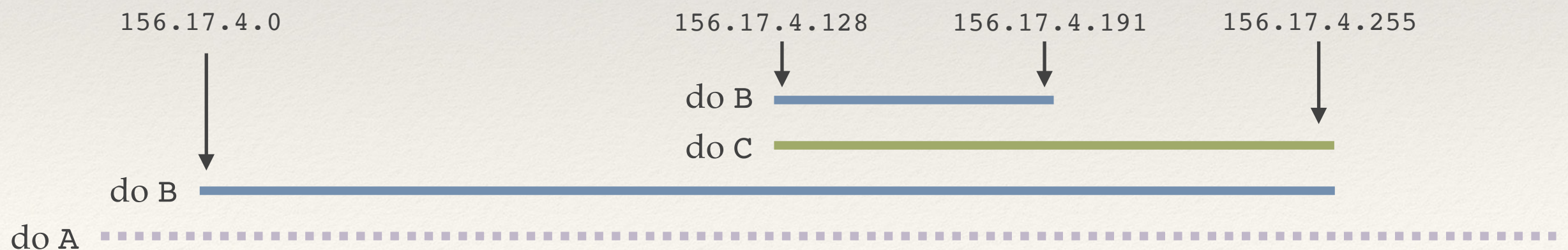

Tablice przekazywania

Jeśli więcej niż jedna reguła pasuje, wybierana jest ta, która jest najdłuższym prefiksem = **mechanizm LPM** (longest prefix match)

prefiks CIDR	akcja
0.0.0.0/0	do portu A
156.17.4.0/24	do portu B
156.17.4.128/25	do portu C
156.17.4.128/26	do portu B

Struktury danych dla LPM

- ❖ Struktura danych dla LPM musi obsługiwać:
  - ♦ **lookup (adres)** — miliony razy / sek.
  - ♦ **insert (prefix) / delete (prefix)** — setki razy / sek.

- ❖ Notacja:
  - ♦ n - liczba prefiksów w tablicy;
  - ♦ w - rozmiar adresu (adres mieści się w słowie maszyny).

Implementacja LPM (1)

- ❖ **Lista prefiksów**
  - ♦ pamięć: $O(n)$
  - ♦ lookup: $O(n)$
  - ♦ insert: $O(1)$, delete: $O(n)$

Implementacja LPM (2)

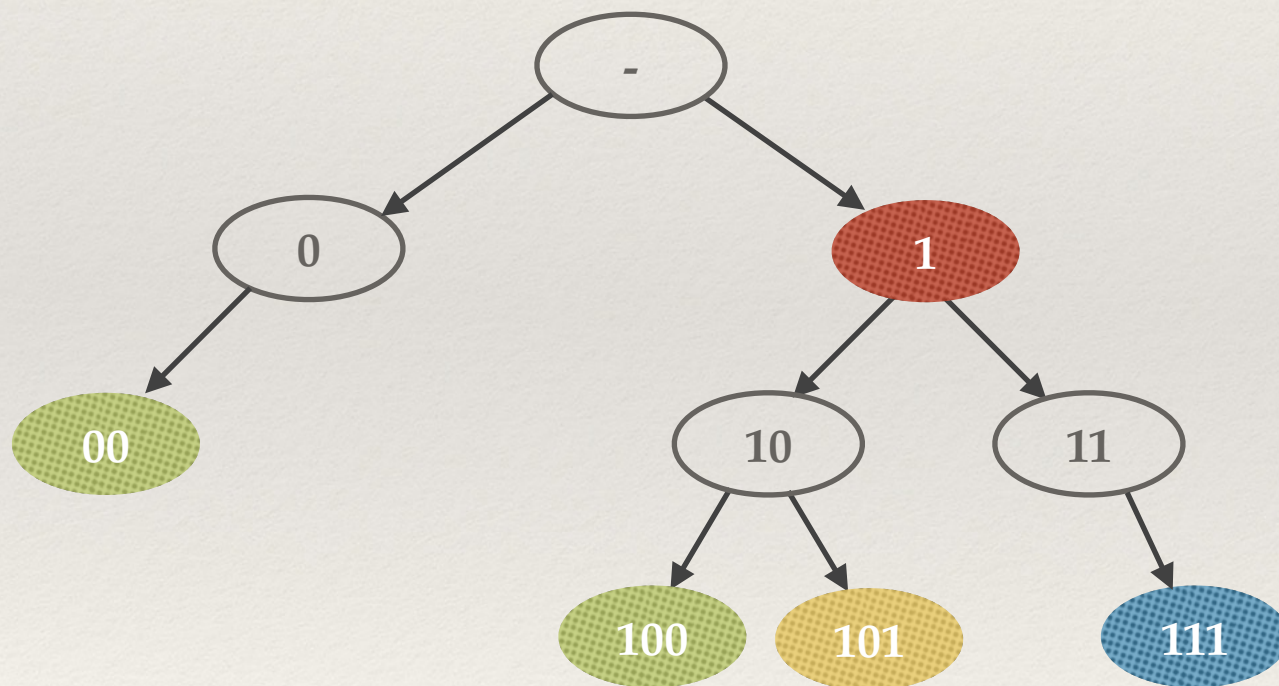

- ❖ **Tablice haszujące** (starsze systemy uniksowe)
  - ♦ $w+1$ tablic (dla każdej długości prefiksu)
    - w czasach klas adresów IP wystarczało 5 tablic
  - ♦ pamięć: $O(n)$
  - ♦ lookup: $O(w)$ (oczekiwany)
  - ♦ insert, delete: $O(1)$ (oczekiwany)

Implementacja LPM (3)

- ❖ **Drzewa trie** (nowsze systemy uniksowe, routery sprzętowe)
  - ♦ pamięć: $O(n \cdot w)$
  - ♦ lookup: $O(w)$
  - ♦ insert, delete: $O(w)$

Przechodzimy drzewo w dół i zwracamy ostatnią pasującą regułę:

- ❖ dla adresu 10000...
→ port zielony;
- ❖ dla adresu 11000...
→ port czerwony.

Implementacja LPM (3)

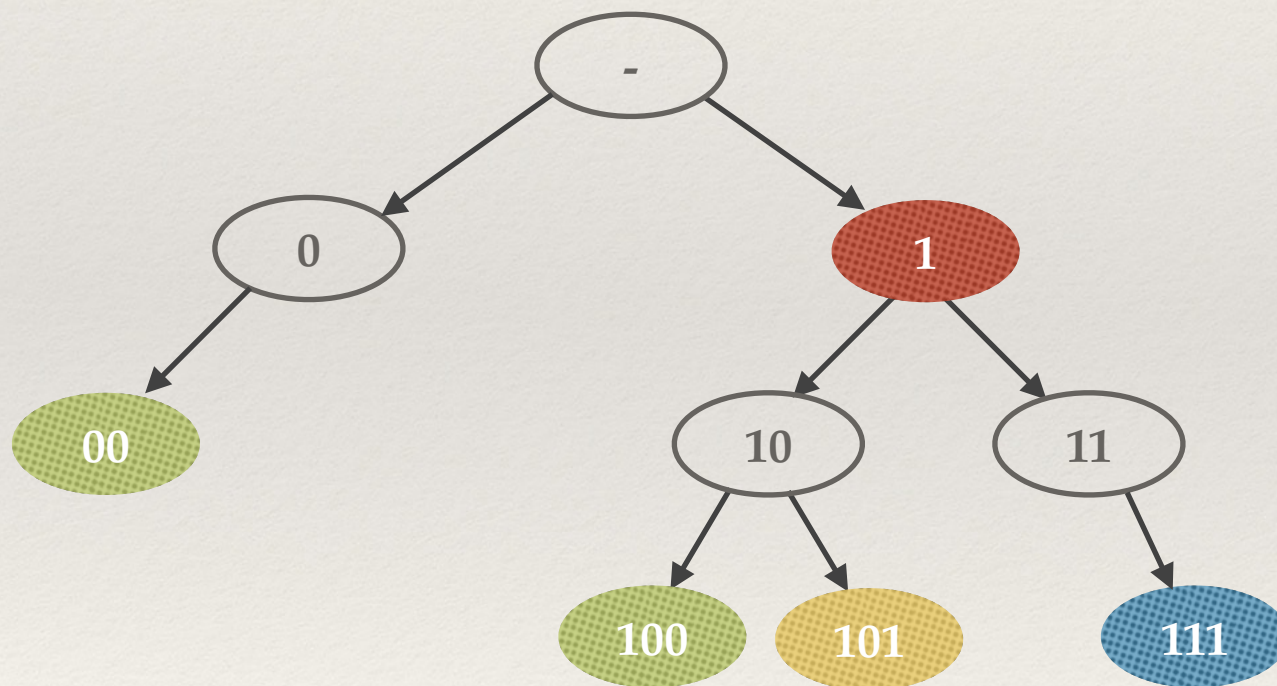
❖ Drzewa trie (nowsze systemy uniksowe, routery sprzętowe)

♦ pamięć: $O(n \cdot w)$

Kompresja ścieżek bez rozgałęzień daje pamięć $O(n)$.

♦ lookup: $O(w)$

♦ insert, delete: $O(w)$

Przechodzimy drzewo w dół i zwracamy ostatnią pasującą regułę:

❖ dla adresu 10000...
→ port zielony;

❖ dla adresu 11000...
→ port czerwony.

Implementacja LPM (4)

- ❖ **Trie ze dodatkowymi krawędziami skracającymi**
  - ♦ lookup: $O(\log w)$
  - ♦ insert, delete: $O(n)$ (przynajmniej w najgorszym przypadku)
  - ♦ da się zrobić operacje insert / delete też w $O(\log w)$, ale stała ukryta w notacji O jest niepraktyczna

Implementacja LPM (5)

- ❖ **Rozwiązania sprzętowe oparte o TCAM** (nowsze routery sprzętowe)
  - ♦ TCAM = *ternary content addressable memory*.
  - ♦ Przechowujemy pary $(p, m) = (\text{prefix}, \text{maska})$
  - ♦ Dla adresu w można *równolegle* znaleźć wszystkie pary takie, że $w \& m = p \& m$ (bitowy „and”) = wszystkie pasujące prefiksy.
  - ♦ Sprzętowo wybieramy najdłuższy z nich.

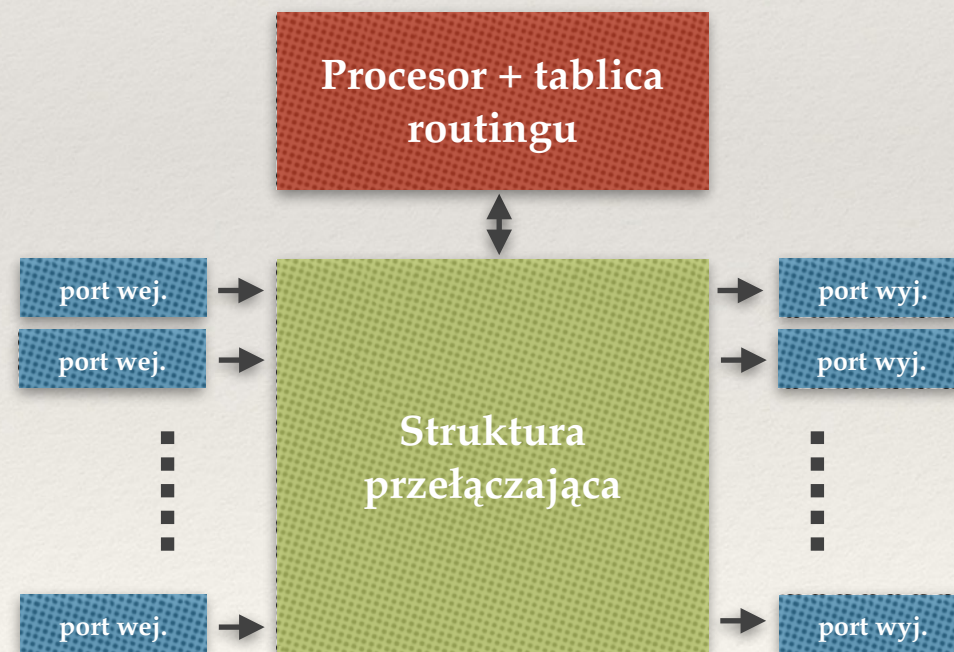
Porty wyjściowe

Fragmentacja (1)

- ❖ Jeśli rozmiar pakietu jest większy niż MTU (*maximum transmission unit*) łącza wyjściowego, to pakiet jest dzielony na fragmenty.
Przykładowo:
  - ♦ MTU Ethernetu = 1500 bajtów,
  - ♦ (teoretyczne) MTU sieci bezprzewodowej 802.11 = 7981 bajtów.

Fragmentacja (2)

0	7	8	15	16	23	24	31
wersja	IHL	typ usługi	całkowita długość pakietu				
identyfikator przy fragmentacji			0	D F	M F	offset fragmentu	
TTL		protokół	suma kontrolna nagłówka IP				
źródłowy adres IP							
docelowy adres IP							

- ❖ **Dzielenie na dowolnym routerze na trasie**
  - ✦ Fragmenty dostają identyczny identyfikator.
  - ✦ MF = czy jest więcej fragmentów?
  - ✦ Offset = numer pierwszego bajtu w oryginalnym pakiecie.
- ❖ **Łączenie fragmentów dopiero na komputerze docelowym.**

Fragmentacja jest nieefektywna

- ❖ Dodatkowa praca dla routerów.
- ❖ Dodatkowy narzut (nagłówki pakietów):
  - do wysłania 140 000 bajtów, pierwsze łącze na trasie umożliwia przesłanie 1400 bajtów w pakiecie, najmniejsze na trasie — 1250 bajtów;
  - bez fragmentacji: $140\ 000 / 1250 = 112$ pakietów
  - z fragmentacją: wysyłamy $140\ 000 / 1400 = 100$ pakietów, ale każdy dzielony później na dwa.
- ❖ Jak poznać najmniejsze łącze na trasie?

Wykrywanie minimalnego MTU na ścieżce

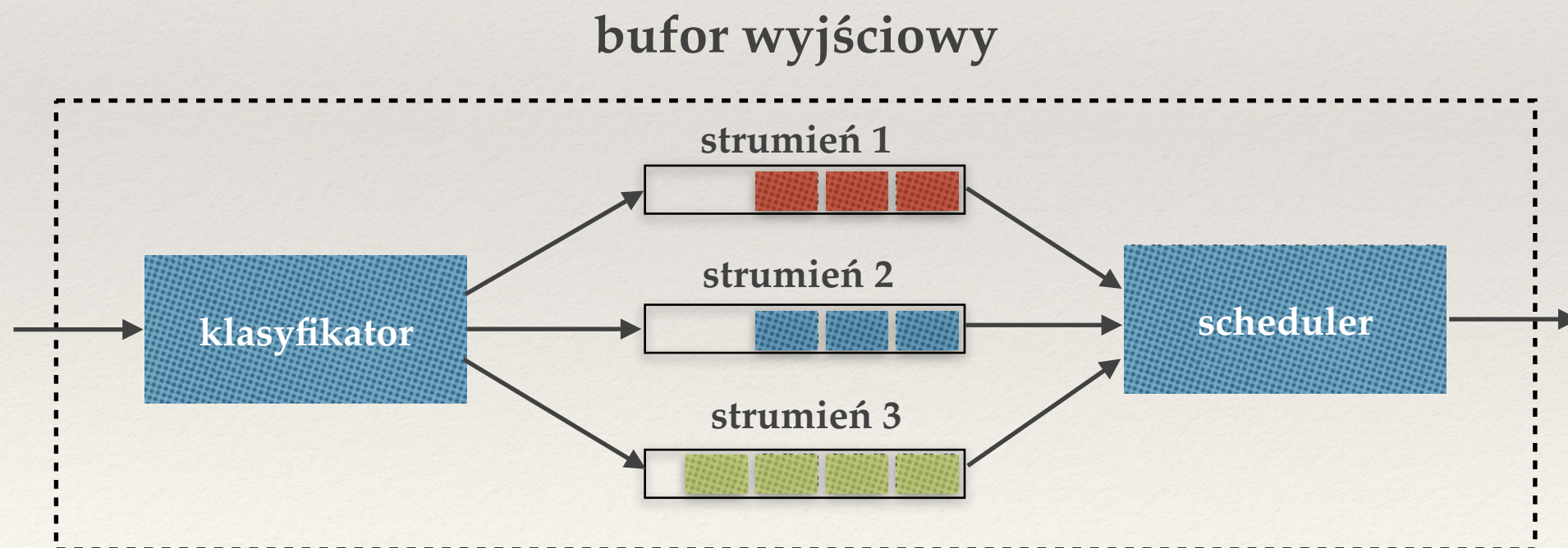

- ❖ Ustaw bit DF (*don't fragment*) w nagłówku IP.
- ❖ Jeśli konieczna fragmentacja na routerze:
  - ♦ pakiet wyrzucony;
  - ♦ router odsyła komunikat ICMP (*destination unreachable, can't fragment*) z rozmiarem MTU kolejnego łącza.
- ❖ Zmniejsz odpowiednio rozmiar pakietu i ponów wysyłanie.

Co się dzieje w buforze wyjściowym?

- ❖ **Kolejka FIFO:** pakiety wysyłane w takiej kolejności jak nadeszły.
- ❖ **Szeregowanie pakietów:** Przypisujemy pakiety do strumieni (na podstawie adresu i portu źródłowego + docelowego). Pakiety szeregowane w zależności od strumienia.

Szeregowanie pakietów w buforze

❖ Szeregowanie względem priorytetów strumieni

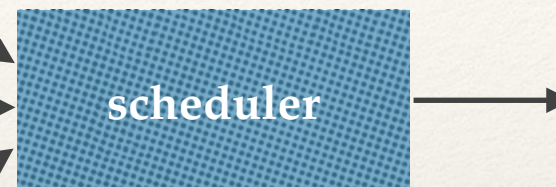
strumień o wysokim priorytecie

strumień o średnim priorytecie

strumień o niskim priorytecie

❖ Szeregowanie cykliczne (*round-robin*): po tyle samo pakietów z każdego strumienia.

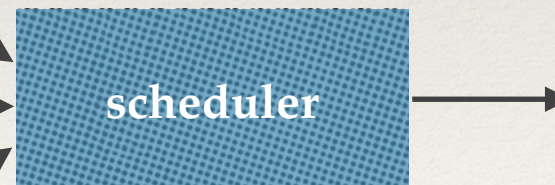
strumień 1

strumień 2

strumień 3

IPv6

Dlaczego nowa wersja?

- ❖ Adresy IPv4 wyczerpują się (IANA oddała ostatnią pulę regionalnym rejestratorom 3 lutego 2011 r.).
- ❖ W 1994 rozpoczęto pracę nad nową wersją (IPv6).
- ❖ 128-bitowe adresy.

Nagłówek IPv6

0	7	8	15	16	23	24	31
wersja	typ usługi		identyfikator strumienia				
rozmiar zawartości pakietu				protokół		TTL	
źródłowy adres IP (128 bit)							
docelowy adres IP (128 bit)							

Mniejszy narzut dla routerów:

- ❖ nagłówki stałej długości,
- ❖ brak fragmentacji,
- ❖ brak sumy kontrolnej,
- ❖ etykieta strumienia (nie trzeba patrzeć na porty).

Adresy IPv6

- ❖ Notacja = 8 bloków po 4 cyfry szesnastkowe, rozdzielonych przez dwukropek.
  - ✦ Przykładowo $A = 2001:0db8:0000:0000:0000:0000:1428:0000$
  - ✦ $localhost = 0000:0000:0000:0000:0000:0000:0000:0001/128$
- ❖ Uproszczenia zapisu:
  - ✦ Można opuszczać wiodące zera w każdym bloku (do niepustego ciągu).
  - ✦ **Jeden** ciąg zerowych bloków zer można zastąpić przez $::$.
  - ✦ Przykłady:
    - $A = 2001:db8::1428:0$
    - $localhost = ::1/128$

- ❖ Typowy prefix dla sieci lokalnej w IPv6 to /64
- ❖ Prywatni odbiorcy zazwyczaj dostają prefix /56 lub /60
- ❖ Firmy zazwyczaj dostają prefix /48
- ❖ Brak adresu rozgłoszeniowego (broadcast).
- ❖ Zdefiniowane wiele specjalnych adresów multicastowych:
  - ♦ ff02::1 - wszystkie adresy w sieci lokalnej (jak broadcast)
  - ♦ ff02::2 - wszystkie routery w sieci lokalnej
  - ♦ ...

- ❖ Nowa wersja protokołu ICMP.
- ❖ Oferuje funkcje analogiczne do ICMPv4.
- ❖ Może zastępować DHCP (na kolejnym wykładzie).
- ❖ Zastępuje ARP (na kolejnym wykładzie).

IPv4 a IPv6

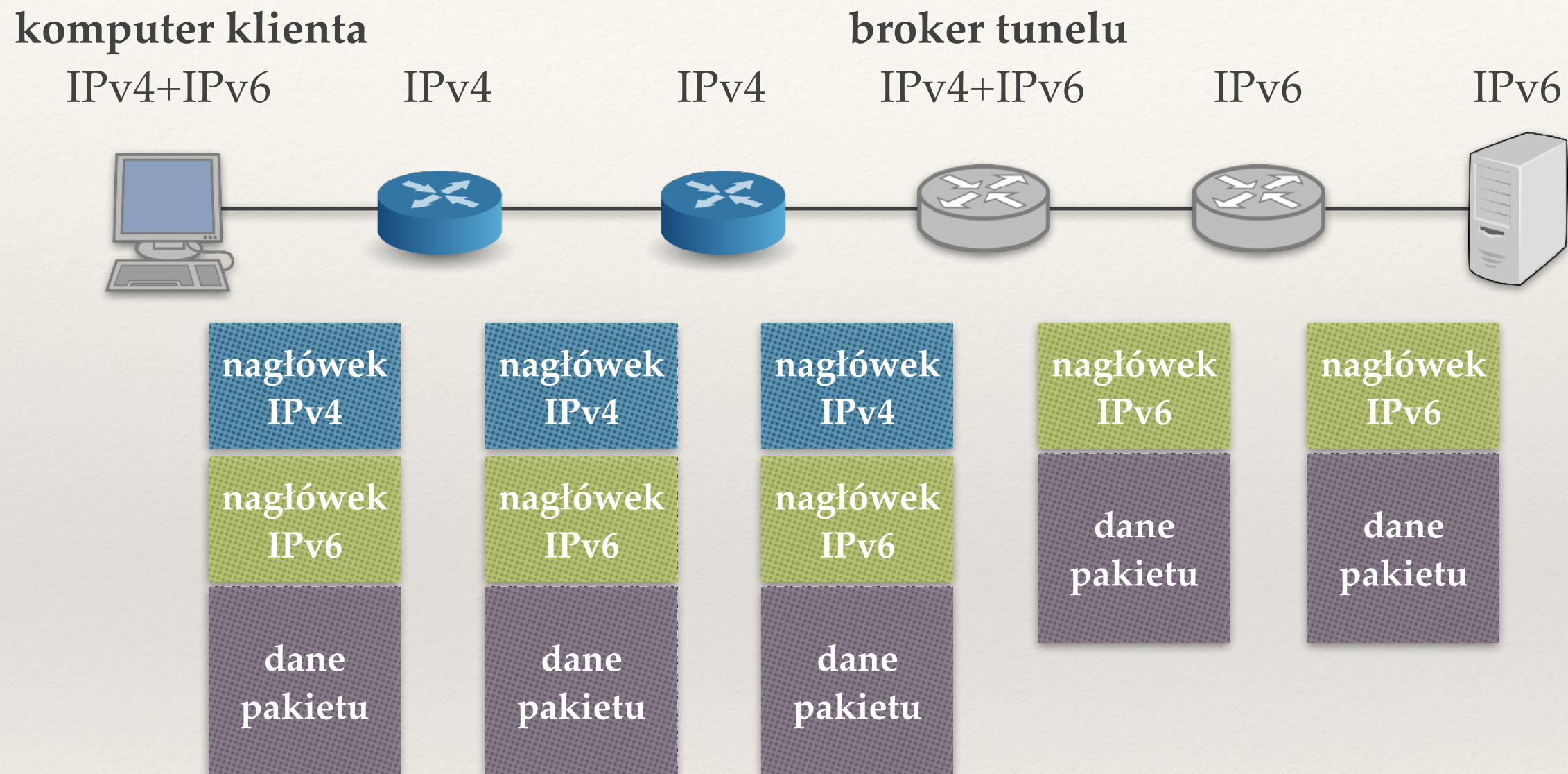

- ❖ Większość dużych serwisów (Google, Facebook, ...) ma swoje wersje IPv6.
  - ✦ Osobne serwery lub serwery z podwójnym stosem (potrafią interpretować pakiety IPv4 i IPv6).
- ❖ Duża część routerów w rdzeniu Internetu potrafi przesyłać pakiety IPv6.
- ❖ Co zrobić, jeśli router naszego ISP nie ma adresu IPv6?

IPv4 a IPv6: mechanizmy migracji

Tunelowanie 6in4 = pakiety IPv6 przesyłane jako dane pakietów IPv4.

Pomiędzy komputerem a brokerem tworzony jest logiczny kanał (1 hop z punktu widzenia IPv6) .

NAT

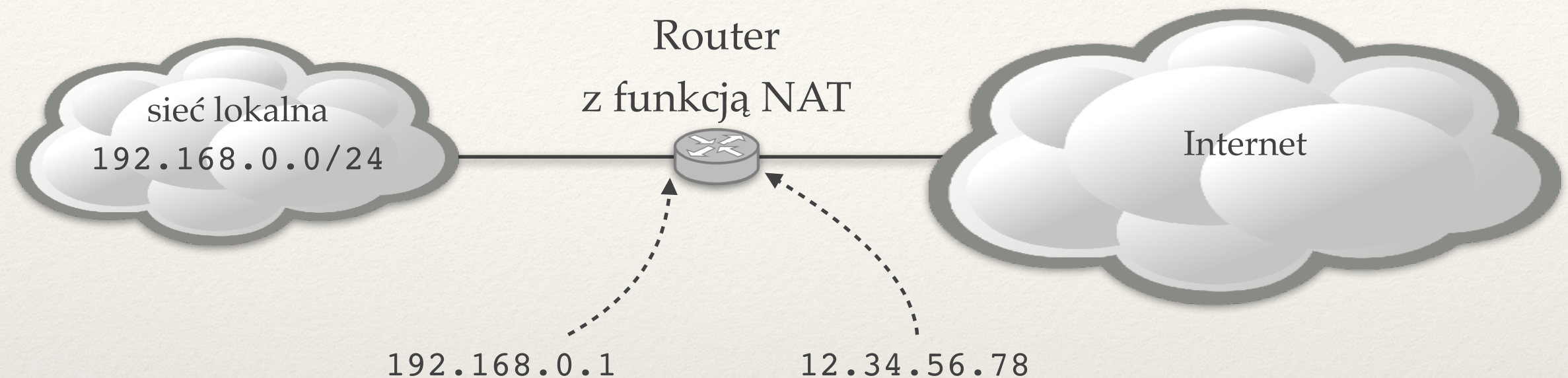
Coraz większe zapotrzebowanie na adresy IP

- ❖ Adresy IPv4 wyczerpują się.
- ❖ Wdrożenie IPv6 wciąż trwa.
- ❖ Adresy IP są dość kosztowne → pojedyncze IP dla całych firm.

NAT

- ❖ Z reszty Internetu cała sieć lokalna wygląda tak samo, jak pojedynczy komputer z adresem 12.34.56.78.
- ❖ Nie można (w normalny sposób) dostać się z Internetu do komputerów z LAN. Jak sobie z tym radzić?

Co robi router z funkcją NAT?

- ❖ **Komputer z sieci $192.168.1.0/24$ wysyła pakiet do Internetu.**
  - ♦ Pakiet ma:
    - źródłowy adres i port = A, P_A ,
    - docelowy adres i port = C, P_C .
  - ♦ Pakiet przechodzi przez router NAT o zewnętrznym adresie B , który na podstawie krotki (A, P_A, C, P_C) wybiera port P_B .
  - ♦ W pakiecie adres i port źródłowy zostają podmienione na (B, P_B) .

- ❖ **Tablica NAT:**
  - ♦ Przechowuje przez pewien czas przypisanie $(A, P_A, C, P_C) \rightarrow P_B$.
  - ♦ Dla kolejnych podobnych pakietów przypisanie będzie takie samo.
  - ♦ Jeśli przychodzi pakiet do (B, P_B) to jego adres i port docelowy zostanie podmieniony na (A, P_A) .

Adresy prywatne

Adresy przeznaczone do sieci lokalnych.

- ❖ Pakiety z takimi adresami nie są przekazywane przez routery.
- ❖ W różnych sieciach mogą być te same adresy.
- ❖ Pule adresów:
  - ✦ $10.0.0.0/8$ (jedna sieć klasy A),
  - ✦ $172.16.0.0/12$ (16 sieci klasy B),
  - ✦ $192.168.0.0/16$ (256 sieci klasy C).
- ❖ Pula dla IPv6: $\text{fd00::}/8$

Zalety i wady NAT

Zalety:

- ❖ Rozwiązuje problem braku adresów IP.
- ❖ Można zmienić adresy IP wewnątrz sieci bez powiadamiania Internetu.
- ❖ Można zmienić ISP pozostawiając adresowanie IP wewnątrz sieci.

Wady:

- ❖ Nieosiągalność komputerów z Internetu (aplikacje P2P).
- ❖ Psucie modelu warstwowego (router modyfikuje treść pakietu).

Lektura dodatkowa

- ❖ Kurose & Ross: rozdział 4.
- ❖ Tanenbaum: rozdział 5.
- ❖ Stevens: rozdział 8.
- ❖ Dokumentacja online:
  - ♦ <https://web.archive.org/web/20211130063606/http://networksorcery.com/enp/Protocol/ipv6.htm>
  - ♦ <https://web.archive.org/web/20211206051320/http://networksorcery.com/enp/Protocol/udp.htm>
  - ♦ Beej's Guide to Network Programming:
<http://beej.us/guide/bgnet/>

Zagadnienia

- ❖ Co to są prywatne adresy IP? Jakie pule adresów są zarezerwowane na takie adresy?
- ❖ Co robi funkcja `bind()`?
- ❖ Czym różnią się porty o numerach mniejszych niż 1024 od innych?
- ❖ Jakie są zadania procesora routingu, portu wejściowego, portu wyjściowego i struktury przełączającej?
- ❖ Czym się różni przełączanie pakietów w routerze za pomocą RAM od przełączania za pomocą struktury przełączającej?
- ❖ Jakie są pożądane cechy struktury przełączającej w routerze?
- ❖ Gdzie w routerze stosuje się buforowanie? Po co?
- ❖ Po co w portach wyjściowych klasyfikuje się pakiety?
- ❖ Co to jest blokowanie początku kolejki? Gdzie występuje? Jak się go rozwiązuje?
- ❖ Rozwiń skrót LPM.
- ❖ Jakie znasz struktury danych implementujące LPM? Porównaj je.
- ❖ Co to jest pamięć TCAM? Jak można ją zastosować do implementacji LPM?
- ❖ Na czym polega fragmentacja IP? Gdzie się ją stosuje i dlaczego? Gdzie łączy się fragmenty?
- ❖ Co to jest MTU? Na czym polega technika wykrywania wartości MTU dla ścieżki?
- ❖ Jak działa szeregowanie pakietów w buforze wyjściowym routera?
- ❖ Jakie są różnice pomiędzy nagłówkami IPv4 i IPv6?
- ❖ Zapisz adres IPv6 `0321:0000:0000:0123:0000:0000:0000:0001` w najkrótszej możliwej postaci.
- ❖ Co to jest tunelowanie 6in4?
- ❖ Na czym polega NAT i po co się go stosuje? Jakie są jego zalety i wady?
- ❖ Jaki stan musi przechowywać router z funkcją NAT?